

jus hon. cremaberis. Quo facto ac reddito cochleari eidem ministro, qui rursus manum et illud osculatur, ipse Episcopus format manu dextera signum crucis super thus in thuribulo.

b) Coram SSmo.

Vd.: *Bened. Incensi cor. SSmo.; Episcop. assist.* (bened. SSmi., decr. n. 5221.)

3) Impositio.

a) Episcopi.

Vd.: *Episcopus assist. missae sol.* (incens.); *Episcopus assist. Benedictioni SSmi.;* *Episcop.* (thuris impos.) *Expos. SSmi. cor. Episcopo.*

b) Modus imponendi cum Ministris.

Vd.: *Instructio Clem. §. XXIV. n. 17.*

c) Thuribulo non fumigante.

Vd.: *Instructio Clem. §. XX. n. 13.; §. XXXI. n. 23.*

d) Ubi.

Vd.: *Reverendus; Episcopus* (non impon. thus etc.)

Consuetudinem, ut Canonici celebrantes vel alias officium peragentes penes sedem et non apud altare thus in thuribulo imponant, ab Ecclesiae Cusentinae praxi revocandam fore. n. 1992 die 19. Julii 1659.

e) Osculum.

Vd.: *Diaconus; Episcop. assist.; Expositio SSmi. coram Episcopo; Osculum.*

Canonici, Praepositus etc. in benedictione incensi manum Episcopi osculari debent. n. 1602 ad 2 die 23. Jan. 1649.

4) Ad ingress. Episcopi in Ecclesiam.

Cf.: *Aspersorium.*

Jus deferendi naviculam et incensum Episcopo Castelli in actu visitationis et in ingressu Ecclesiarum parochialium et Monialium spectare ad Parochos et Confessarios et non ad Canonicos Convisitatores Cathedralis. n. 2809 die 16. Jan. 1677.

In primo ingressu Januae Terrae Arpini per modernum Episcopum Soranum faciendo spectare ad digniorem eidem incensum dare in ingressu primae Ecclesiae. n. 2948 die 19. Apr. 1681.

5) Quando non adhibetur?

Ad dubium: An in missa conv. absque Diaconis cantata, assistentibus tantum thuriferario et ceroferariis et praesente clero seu communitate, adhiberi possit thus tam in principio missae quam in Evangelio et Offertorio? S. C. resp.: Negative. Die 18. Decb. 1779 ad 21.

Ad dubium: An, quando missa canitur sine ministris, thurificari possit tam altare quam chorus, ut alias fit, quando ministri adsunt? S. C. resp.: Negative. Die 19. August. 1651. *In Urbis.*

Vd.: *Altare* (incens.)

6) Quis porrigit Episcopo assist.?

Cf.: *Assistens Episcopi; Diaconus* (ministr. incensum); *Episcopus assist. missae sol.* (Assistentes); *Expositio SSmi. coram Episcopo.*

Ad dubium: An ministrare Naviculam Episcopo ponenti thus in thuribulo in collegiata Ecclesia, in Processionibus, in quibus intervenit Capitulum Cathedralis et Episcopus non assistit in Pontificalibus, spectat ad Digniorem ex Capitulo Cathedralis vel ad Priorem aliumque digniorem ex Capitulo Collegiatae?

Et S. eadem R. C. rescribendum censuit:

„Negative quoad primam partem, Affirmative quoad secundam“.

Et ita declaravit ac servari mandavit. n. 3877 ad 6 die 11. Maji 1715.

INCLINATIO CAPITIS.

1) Ad incensationem SSmi.

Vd.: *Instructio Clem. §. XIX. n. 13; Incensatio* (reverentia).

2) Infra missam.

Vd.: *S. Joannes B.* (ejus nominat. in *Canone*; decr. n. 4602.); *Reverentia; Humiliate capita vestra.*

Debet Sacerdos pronuncians in canone missae nomen alicujus Sancti, de quo factum est Officium vel saltem commemoratio, facere inclinationem capitis. n. 4526 ad 34 die 7. Sept. 1816.

Vd.: *Infra decr. n. 4594 ad XIII.*

Quaeritur: utrum fieri debeat inclinatio capitis in fine psalmi *Lavabo* in missa, idemque fieri in Officio divino sicut praescribitur in principio missae? S. C. resp.: Congruere, ut fert praxis universalis praesertim Urbis. n. 4526 ad 38 die 7. Septemb. 1816.

Idem responsum ad dubium: An fieri debeat inclinatio capitis, cum pronunciat nomen SS. Trinitatis, sicut fit cum profertur nomen Jesus?

Ibid. ad 40.

Pari forma sequendas esse tum rubricas generales tum particulares Missalis rom. ad caeremonias in inclinationibus et manuum junctione rite peragendas. n. 4153 ad 5 die 21. Mart. 1744.

Ad dubium: An inclinandum sit caput, quando nominantur in Canone Sancti, qui nominantur in Canone, si sint ritus semid. et missa dicitur de

Requ., num inclinandum sit caput, quando in canone nominantur dicti Sancti? S. C. resp.: In missis *de Req.* negative. n. 4594 ad XIII. die 12. Apr. 1823.

Nota Gardellini: Missa defunctorum sive ut dicitur *de Req.* nihil habet commune cum Officio diei; ideo si celebretur, dum licet infra octavam alicujus Sancti, qui in Canone habet locum, non est a Sacerdote caput inclinandum, dum ejusdem nomen in Canone occurrit.

Ad dubium: An Sacerdos seipsum signans cum Hostia et Calice consecratis ante sumptionem SSmi. Sacramenti ad verba — Jesu Christi — debeat caput inclinare?

Et S. eadem C. . . . rescribendum censuit:

„Affirmative juxta Rubricas“.

Atque ita rescripsit die 24. Sept. 1842. n. 4950 ad 1.

Ad dubium: Aliqui Rubricistae volunt, quotiescumque Nomen Jesu nominatur in Missa vel dicitur *Gloria Patri* vel acceditur ad medium Altaris vel ab ipso receditur, caput Cruci esse inclinandum: alii sentiunt hujusmodi inclinationes tunc tantum faciendas, quum a Rubrica praescribuntur. Quaeritur: quando hujusmodi inclinatio sit facienda? S. C. resp.: „Serventur Rubricae. n. 4669 ad 28 die 12. Novb. 1831.“

3) Ad Nomen B. V. M.

Vd.: *Assumptio B. V. M.* (missa; decr. n. 4985.)

4) Ad nomen SS. Papae.

Ad dubium: An omnes Sacerdotes celebrantes, dum in *Canone* Missae Papam nominant, debeant caput inclinare, prout Rubrica faciendum praescribit, quum in Oratione nominatur?

Et S. eadem C. . . . respondendum censuit:

„Affirmative juxta Rubricam“.

Atque ita rescipit, declaravit, indulsit servarique mandavit. n. 5050 ad 6 die 23. Maji 1846.

5) Ad „Oremus“.

Vd.: *Instructio Clem. §. XXIV. n. 22.*

INDIARUM RITUS.

Vd.: *Ritus (Ind. Orient.)*

INDULGENTIA.

1) Altaris privilegiati.

a) Altare, num fixum vel portat. esse debet?

Vd.: *Indulg. alt. (Altari conced. etc.)*

b) Altari, non lapidi, conceditur.

Exponit humiliter Eminentiae Vestrae Vicarius apostolicus Limburgensis in Neerlandia in suo Vicariatu et in omnibus locis vicinis altaria in Ecclesiis plerumque ita construi, ut fixa et immobilia alicui Sancto dicata, in eodem loco vel in eadem capella remaneant; sed in mensa altaris cavitatem quadratam habeant, in qua lapis consecratus collocatus est, qui, quamvis natura sua portatilis, tamen semper eidem altari fixo impositus permanet.

Stante hac altaris constructione agitur a Clero quaestio, an, quando cuidam altari determinato Sancto dicato Indultum *altaris privilegiati* ad tempus vel in Perpetuum conceditur, privilegium concessum censeatur *lapidi consecrato*, qui, licet altari fixo destinatus et impositus, tamen, cum sit natura sua portatilis, ad aliud altare fixum transferri eique imponi potest. an vero privilegium censeatur concessum altari immobili in loco deter-

minato constructo et alicui Sancto specialiter dicato, ita ut, si lapis consecratus propter legitimum motivum ab altari fixo amoveatur eique alius lapis consecratus substituatur, tamen *altare fixum privilegiatum* remaneat?

S. C. resp.: *Privilegium altari conceditur, non lapidi, qui unus alteri pro necessitate et opportunitate suffici poterit.*

J. Ph. Card. Fransonius,
Praef. S. C. de Prop. Fide.
Die 15. Decb. 1841.

Attentis his Praemissis interrogatum fuit:

1. An in resolutione de 15. Decb. 1841 per verba: *Altare fixum seu locale* S. C. intellexit altare *fixum*, prout a Scriptoribus de rebus liturgicis definitum est?

2. An Vox: *altare portatile* in eadem resolutione habeat eandem significationem dictorum Scriptorum?

S. C. I. resp.:

Ad 1.: S. Congregationem intellexisse *altare fixum* quidem, quod a loco dimoveri non possit, non tamen cujus superior pars sive mensa sit ex integro lapide vel adeo calce conjuncta, ut lapis consecratus amoveri non possit; secus enim diruto altari, quod privilegiatum concessum erat ob alicujus Sancti imaginem, post novam constructionem novo indigeret privilegio.

Ad 2.: Intellexisse altare, ut dicitur *viaticum*, quod constat tantum ex unico lapide integro tantae magnitudinis, ut calicis pedem cum patena, saltem quoad majorem partem, capere possit, vel quod de uno in alium locum transfertur. Die 20. Mart. 1846.

c) Altaris in Ecclesia noviter erecta vel renovata.

Vd.: *Indulg. Eccles.*

d) Altaris a SS. Pontifice consecrati.

Benedictus PP. XIV.

Dilectus filius Emanuel Pereyra Sampajus Militiae Ordinis Jesu-Christi Commendator negotiis Majestatis Tuae (Regis Portug.) apud S. Sedem praepositus saepissimè Nobis declaravit Regale prorsus consilium ac pietatis plenum, excitandi magnificum Sacellum in Ecclesiâ, quae in Civitate istâ Lisbonae Sancto Roccho nuncupata est: Primam totius rei formam cartâ exaratam ac delineatam nostris subjecit oculis, nempe opera sive ex marmore sive ex aere ducenda, aptissimas et elegantes gemmarum conjunctiones, ac tabulas effingendas ex opere concinnè tessellato, quibus omnibus perficiendis peritissimi hujus Urbis Artifices sedulam modò impendunt industriam, et quae Nos ipsi (cum absoluta penitus fuerint) invisuros promissimus, antequam Lisbonam transvehantur. Postremò idem Commendator Sampajus Nobis exposuit, gratissimum fore Majestati Tuae, si, perfecto jam lapide Altaris erigendi in Sacello, quod superius innuimus, ad ipsum consecrandum Nos ipsi deveniremus. Itaque cum jucundissimum Nobis sit morem gerere voluntati Majestatis Tuae, quae Dei cultum augere semper expelit et simul nostri Apostolici muneris partibus satisfacere; hinc absque ullâ haesitatione Nos paratissimos ostendimus, ut hujusmodi Consecrationem susceperemus in Ecclesia S. Antonii, quae ad Lusitanos pertinet, die decima quintâ mensis Decembris anni proxime elapsi quo in Templo octiduum B. Mariae Virginis Immaculatae celebrabatur. Quapropter Venerabilem Fratrem Nostrum Vincentium Episcopum Sabinensem S. R. E. Cardinalem Bichium nuncupatum, olim Apostolicae Sedis Nuntium apud Majestatem Tuam designavimus, qui

praecedenti vesperâ sacras Reliquias exponeret; et re integre peractâ, juxta leges, quae à sacris Ritualibus praescribuntur, Nos postera die solemni indicto comitatu ad eandem Ecclesiam S. Antonii venimus eamque splendide magnificèque ornatam deprehendimus. Cardinales octo nobis advenientibus in Ecclesiae limitibus aduerunt. *Post haec initium fecimus Consecrationi totius lapidis*, qui in parte ejusdem Templi aptissimè collocatus ante fuerat. Postquam, Deo juvante, finem Consecrationi imposuimus, licet plurium horarum spatium requireret, eam facultatem Nobis haudquam tribuimus, quae à Pontificali conceditur Episcopo consecranti, si debilitatus longo temporis incommodo fuerit, nempe ut alium suo loco substituat, qui sacrum faciat *sed Nos ipsi super consecrato lapide Missae Sacrificium celebravimus*. Ritus ejusmodi pietatem incredibilem ac religionem praesetulit, ad quem, praeter Cardinales, quos jam memoravimus, omnes quoque Principum exterorum Oratores, Praesules et Optimates magnâ frequentia convenerunt. Res universa decenter ordinatèque peracta fuit, ob eximiam operam, studium summamque diligentiam, quâ idem Sampajus Majestatis Tuae negotiis apud Sanctam Sedem praepositus maximè praecellit.

§. 1. *Equidem cum Nos ipsi sacraverimus hoc Altare et super ipso Deo operati Sacrum fuerimus, ob hanc causam Pontificium Altare appellandum est, nec ulli licet Sacerdoti ad ipsum accedere, ut Missae Sacrificium peragat, nisi antea facultas nostra intercesserit, juxta morem et institutum S. R. E., quae Mater et Magistra caeterarum Ecclesiarum habenda est. Id apertè demonstratur exemplo Altarium, quae sunt in Ecclesiis Lateranensi, Vaticanâ aliisque Patriarchalibus hujus Urbis, in quibus*